

МОНИ АЛМАЛЕХ

БИБЛЕЙСКОТО
МАГАРЕ

Това е откъс от книгата.

Цялата книга може да намерите в Библио.бг

www.biblio.bg

МОНИ АЛМАЛЕХ

БИБЛЕЙСКОТО
МАГАРЕ

За автора

Мони Алмалех е редовен професор в Нов български университет и гост-професор в Института за български език – БАН. Чете лекции и в СУ Св. Климент Охридски, и във Висшия евангелски богословски институт. Научните му интереси са в областите българистика, хебраистика, семиотика. Влияние върху развитието му оказва двегодишната специализация при проф. Димитрий Сегал в Ерусалимския еврейски университет. Автор е на първия *Ивритско-български речник* (2004).

Познаването на иврит му позволява да разглежда оригиналния библейски текст в съпоставка с различни преводи, като използва инструментариума на традиционното и модерното езикознание и хуманитаристика. През 2006 г. излиза първата книга от проекта му Библейска херменевтика *Цветът в Петокнижието*. Интердисциплинарният анализ на цветовете е отличително качество на трудовете му за цвета във фолклора, в художествената литература и в рекламите – *Balkan Folk Colour Language* (1996), *Цветовете в балканския фолклор* (1997), *Цвят и слово: Психолингвистични и прагматични аспекти* (2001), *Корени. Семиотика на цвета* (2006), *Езикът на цветовете* (2007). Започва своя творчески път с монография върху българската граматика (1993) и не изоставя тази тематика – *Език и идиолект. Езикът на българските евреи в Израел* (2006). *Светлината в Стария завет* е втората книга от проекта *Библейска херменевтика* (2010).

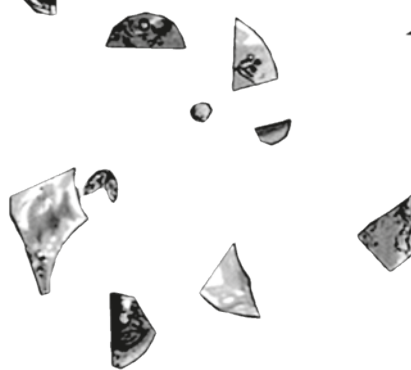
За книгата

Обикновено царете избират за парадно животно силен, боен вид – чистокръвен кон, внушителен слон или дори камила. Христос влиза в Ерусалим на „дете на магарица“ в качеството си на юдейски цар. И това е, за да изпълни традицията – Давид има „царска магарица“, а Соломон е помазан за цар на „диво магаре“. Мъдрост или глупост е царят да язди животно, символ на миролюбието и сексуалността? Други тълкуват, че мъжкото магаре е обвързано с материалното, с тленното и неговата сила, а онези, които го яздят парадно са овладяли тази страна на човешкото същество и на обществото...

А какво означава, че в иврит *магаренце* не е умалително от думата *магаре*; а *магарица* означава *бавна стъпка* и пак няма нищо общо с мъжкото магаре? А дивото магаре на Соломон?

Книгата дава отговори на тези любопитни въпроси и на загадката защо юдейският цар язди „дете на магарица“, а царят е от племето на Юда, за когото още Яков/Израил пророкува, че ще отвърже своето магаре, точно както апостолите отвързват магаренцето, за което ги е пратил Исус Христос...

МОНИ АЛМАЛЕХ

С Е Р И Я • З Н А Н И Е •

БИБЛЕЙСКОТО МАГАРЕ

*Ако искате да закупите книги на ИК „Кибѐа“,
можете да ги поръчате чрез най-близкия до вас книготърговец,
или на телефон 02 988 0193,
както и на електронните ни пощи
bookstore@kibea.net и office@kibea.net.*

ЦЕНТЪР ЗА КНИГИ И ЗДРАВЕ „КИБЕА“

София 1000, ул. „Д-р Вълкович“ №2А
(близо до ул. „Ангел Кънчев“ и ул. „Солунска“)

Фирмена книжарница: 02 988 0193

На корицата:

МАРК ШАГАЛ

Сериграфия на витраж от Синагогата в болница „Хадаса“, Ерусалим

„12-те племена – племето ГАД“.

Мони Алмалех

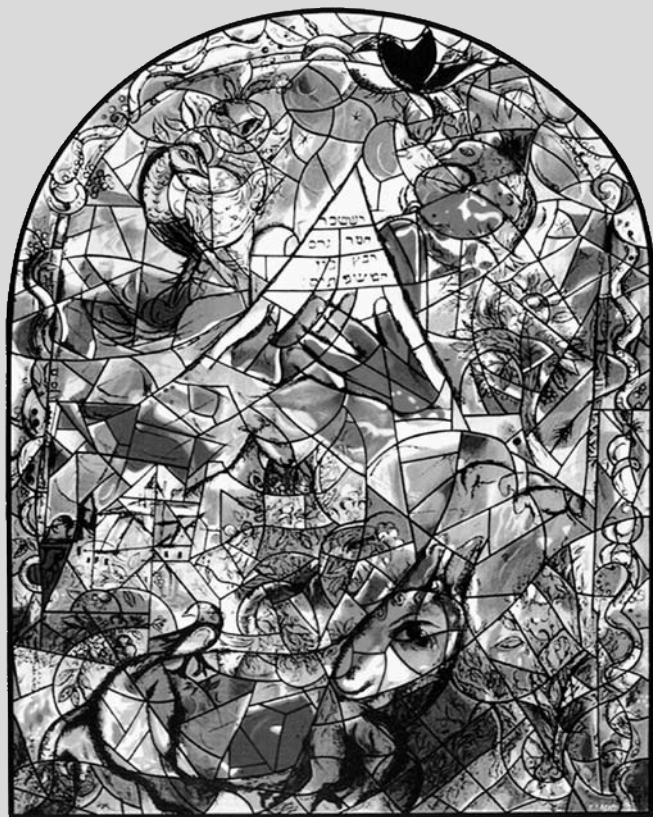
БИБЛЕЙСКОТО МАГАРЕ

© Издателска къща „Кибѐа“, 2011

© Мони Алмалех, текст, 2011

© Красимира Деспотова, графичен дизайн, 2011

ISBN 978-954-474-566-0

*... загадката, защо царете Давид и Соломон
избират ослите, „деца на магарница“,
а не коня за царско животно...*

*... магаре или осел за ездитно животно
изразява богатство, власт, влияние ...
... и е традиция в блискоизточната
израилтянска монотеистична култура.*

*... и стигнахме до влизането
на Исус Христос в Ерусалим.*

Библейските факти:

Магарето е забранено за ядене;
Магарето и волът трябва да ползват
почивка в събота;

Първородното магаре не подлежи
на унищожение при наказанията върху Египет.

Магарето е натоварено с важна и богата
библейска символика.

... Месията е кротък, мирен,
а за хората остава личният избор на поведение:

*„Ако те са достойни – той ще дойде
с облаци от небесата;
ако не са – той ще дойде бавно,
яздейки магаре.“*

Т А Л М У Д

Санедрин 98а; [Рав Кан]

СЪДЪРЖАНИЕ

СТАРОЗАВЕТНОТО ПРЕДСКАЗАНИЕ ЗА МАГАРЕНЦЕТО НА МЕСИЯТА И МАГАРЕШКАТА ТЕРМИНОЛОГИЯ	15
МАГАРЕТО НА МЕСИЯТА В НОВИЯ ЗАВЕТ	19
БЕЛИТЕ МАГАРИЦИ – ПРАОБРАЗЪТ НА БЯЛОТО МАГАРЕНЦЕ НА МЕСИЯТА	25
<i>БЕЛИТЕ МАГАРИЦИ И КОРЕНЪТ ЦАДИ-ХЕТ-РЕЙШ צהר</i>	26
<i>БЯЛАТА ВЪЛНА И КОРЕНЪТ ЦАДИ-ХЕТ-РЕЙШ צהר</i>	28
<i>БЕЛИТЕ МАГАРИЦИ, КОРЕНЪТ ЦАДИ-ХЕТ-РЕЙШ צהר И БЛИЗКИЯТ КОРЕН ЦАДИ-(Х)Е-РЕЙШ צהר</i>	31

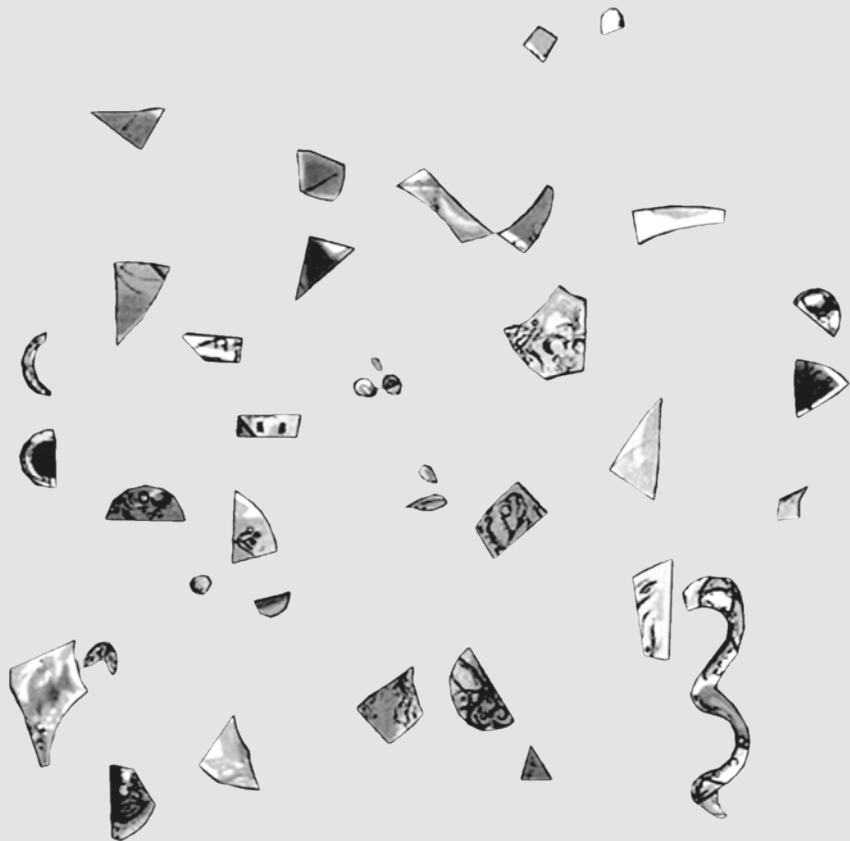
МЪЖКОТО МАГАРЕ חַמֶּר [хамòр].....	33
ПАРАДИГМА НА КОРЕНА ХЕТ-МЕМ-РЕЙШ חַמֶּר СПОРЕД BibleWorks98.	33
БОЖИИТЕ ЗАПОВЕДИ И МЪЖКОТО МАГАРЕ.....	36
ДРУГИ ЗНАЧЕНИЯ НА КОРЕНА ХЕТ-МЕМ-РЕЙШ חַמֶּר	37
— <i>Вино</i> חַמֶּר [хамèр] / חֶמֶר [хемèр].....	37
— <i>Смола</i> חַמֶּר [хемàр] и <i>кал</i> חֶמֶר [хòмер].....	37
ЛЕКСИКАЛНАТА СЕМАНТИЗАЦИЯ НА МЪЖКОТО МАГАРЕ	
Е ‘СИМВОЛ НА МАТЕРИАЛНОТО’	41
ТЕКСТОВИ СЕМАНТИЗАЦИИ НА МЪЖКОТО МАГАРЕ В СТАРИЯ ЗАВЕТ.....	43
Магарето при Авраам.....	43
— Опозицията ‘облак’ – ‘мъжко магаре’	44
— Исмаил, синът на Авраам от египтянката Агар, е наречен <i>диво магаре</i>	46
— ‘Мир’, ‘миролюбие’	46
Магарето при дванадесетте племена	47
Мойсей и мъжкото магаре	49
Животът на Давид изобилства с различни магарета	53
— Давид е помазан за цар от първосвещеника и отива на магаре при Саул.....	53

СЪДЪРЖАНИЕ

— Женитба с Абигайл / Авигея.....	55
— Амнон изнасилва сестра си, Тамар, а брат ѝ, Авесалом, убива Амнон. Авесалом в изгнание. Авесалом в заговор против Давид. Авесалом е убит.....	58
— Соломон изпъглява заръката на Давид да убие Семей.....	62
Моралните и исторически уроци от цар Саул.....	64
Употреби на <i>мъжкото магаре</i> извън Петокнижието.....	65
— След знаменателното превземане на Йерихон с Божията помощ.....	65
— Влизането във владение на земите в Обетованата земя от племето Юда.....	66
— Едно от първите наказания за неспазване на Тората в Обетованата земя.....	66
— Маркиране на митичните израилтянски герои Гидеон и Самсон.....	67
— Началото на края на епохата Съдиите.....	69
— Начало на монархията.....	72
— Едно загадъчно пророчество на Исая.....	73
— Смъртта на безименния пророк.....	73
— Деянията на пророк Елисей.....	75
— Страховит глад в Самария.....	76
— Господ наказва израилтяните.....	76

— „Магарешкото погребение“ е знак за края на Първата монархия и вавилонския плен	77
— Връщането в Ерусалим от петдесетгодишния плен в Двуречието	82
<i>МЪЖКОТО МАГАРЕ ПО СИТУАЦИИ</i>	85
ЖЕНСКО МАГАРЕ אֲתוֹן [atòn]	91
— „деца на магарица“ בְּנֵי אֲתוֹן [бней атонò]; „връзвам ослето си“ אֲסָרִי עִירוֹ [осрй ирò]; „връзвам магарица“ אֲסָרִי בְּנֵי אֲתוֹן [осрй бней атонò]	92
— Магарицата на Валаам	95
МАГАРЕНЦЕ עֵיר [AЙP]	99
— Магаренцето и съдиите	106
— Играта с числа – символиката на 30	108
ДИВОТО МАГАРЕ Е ЦАРСКОТО ЖИВОТНО	111
АРАМЕЙСКОТО ДИВО МАГАРЕ	117
СВЕТЛИНАТА КАТО ЦВЯТ	121
НАМЕРЕНИТЕ МАГАРЕТА – БЯЛОТО МАГАРЕ, БИБЛИЯТА, МАКРОБЯЛОТО И ‘РИТУАЛНАТА ЧИСТОТА’	123
Библиография	126

СТАРОЗАВЕТНОТО ПРЕДСКАЗАНИЕ ЗА МАГАРЕНЦЕТО НА МЕСИЯТА И МАГАРЕШКАТА ТЕРМИНОЛОГИЯ

Пророк Захария предвижда, че Месията е еврейски цар, който идва, яздещ магаре, „дете на магарица“. В християнството това е стандартното обяснение защо Исус Христос влиза в Ерусалим на магаре, което в юдаизма е царското ритуално животно за тържествени случаи.

Захария 9:9

WTT Zechariah 9:9
גִּילִי מְאֹד בְּתִצִּיּוֹן תְּרִיעֵי בַת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מֶלֶכְךָ יָבוֹא
לְךָ צְדִיק וְנוֹשֵׁעַ הוּא אֲעִנִי וְרֹכֵב עַל־חֲמֹר וְעַל־עֵיֶר בֶּן־אֲתָנֹחַ:

Библия, 1940 Радвай се много синова дъщерьо; Възклицавай, ерусалимска дъщерьо; Ето, твоят цар иде при тебе; Той е праведен, и спасява, Кротък, и възседнал на **осел**, Да! на **осле**, **рожба на ослица**.

Библия, 1992 Ликувай от радост, дъще Сионова, тържествуйвай, дъще Иерусалимова: ето, твоят Цар иде при тебе, праведен и спасяващ, кротък, възседнал на **ослица** и на **младо осле**, **син на подяремница**.

Библия, 2002 Радвай се много, сионова дъще; възклицавай, иерусалимска дъще; ето, твоят цар иде при теб; той е праведен и **спасява**, кротък и възседнал на **осел**. Да! На **осле**, **рожба на ослица**.

Библия, 2001 Радвай се много, сионосна дъще, викай *от радост*, ерусалимска дъще! Ето, твоят Цар идва при теб; Той е праведен и **спасител**, смирен, и яздещ на **магаре**, и на **магаренце**, **рожба на магарица**.

“Estir”: Радвай се много синова дъщерьо; Възклицавай, ерусалимска дъщерьо; Ето, твоят цар иде при тебе; Той е праведен, и **спасява**, Кротък, и възседнал на **осел**, Да! на **осле**, **рожба на ослица**.

Тук термините са:

осел/магаре חָמוֹר [хамòр]

осле/ магаренце עֵיר [айр]

ослици/магарици אֲתָנוֹת [атонòт]

рожба на ослица/рожба на магарица בֶּן-אֲתָנוֹת [бен атонòт]

Магарето на Месията се разполага в контекста на отлично разви-
та терминология в Стария завет – *мъжко магаре, магарица, магарен-
це, царско муле/диво магаре, царска магарица, диво магаре.*

мъжко магаре חָמוֹר [хамòр]

женско магаре אֲתוֹן [атòн]

магаренце עֵיר [айр]

царско муле/диво магаре – с форма мъжки род פָּרָד [пèред]

и за женски род פִּרְדָּה [пирдà]

царската магарица פִּרְדַּת מֶלֶךְ [пирдàт мèлех]

диво магаре פָּרָא [пèре]

диво магаре עָרוֹד [арòд]

Всяко название има свои особености, словообразователна исто-
рия, асоциации и внушения за цвят. Някои от тези названия напускат
парадигмата на макробялото, т.е. на *светлината*, и са част от съзна-
телните и подсъзнателните внушения за червен цвят. Пример за то-
ва е названието *мъжко магаре* חָמוֹר [хамòр], от чийто корен се обра-
зуват думите *почервенявам, материя, материално, смола, кал, из-
мазвам, вино*. Тази верига е макрочервено, което е макротъмно. Ду-
мата *магаренце* עֵיר [айр], обаче, е елемент от парадигмата на макро-
червеното макросветло – עוֹר [ур] *да съм горещ, да съм пламенен, да*

съм жарък; причинно-следствено (каузативно) значение: *да направя горещ* (някого, нещо), *да направя жарко* (някого, нещо) הַעִיר [(x) ейр].

Освен допълнителни значения, идващи от общ корен, всяко от тези названия получава отделна семантизация от контекста, в който се използва. Например *мъжко магаре* е неотменим елемент от Божиите заповеди, както и маркер за значими исторически събития. *Царската магарница* פִּרְדַּת מֶלֶךְ [пирдàт мèлех] не само е факт на любопитна традиция, но недвусмислено се асоциира с цар Давид, който е неин създател.

За първи път магарешките знаци навлизат в текста на Библията в завещанието на Яков към племето Юда (Битие, 49:11). Тук са използвани ключови термини, които намираме като наследени важни символи и в Новия завет:

„деца на магаричката му“ בְּנֵי אֶתְנֹו [бней атонò];

„връзва ослето му“ אֶסְרֵי עִירוֹ [осрй ирò];

„връзва децата на магаричката му“ אֶסְרֵי בְּנֵי אֶתְנֹו [осрй бней атонò]

Първото споменаване на бели магарета е в Съдии, 5:10. Тук е употребена думата *бели* צְהָרוֹת [цехорòт], а не е стандартният термин за бял цвят – *бели* לְבָנוֹת [леванòт]. В парадигмата на корена *Цади-Хет-Рейи* צָהַר са думите *заслепявам; смайвам; блестя; бивам заслепен от силна светлина*. Терминът *бели магарички* אֶתְנֹוֹת צְהָרוֹת [атонòт цехорòт] е обвързан със значенията ‘светлина’, ‘светлината на пладнето, като нещо позитивно’, ‘ритуална чистота’, идващи от корена на думата צְהָרוֹת [цехорòт].

Освен семантизиране чрез сродните думи, образувани от един корен, протича и семантизиране от контекста. Контекстната употреба на различните термини представя различни структури в тъкънта на цялата Библия – те са и когнитивни (разкриват познавателни структури), и мнемонични (служат за запаметяване).

Всичките названия на магарешния род в Стария завет (с цялостна семантизация ‘мир’, ‘миролюбие’) образуват особено сложна – и в лексикално, и в текстово, и в когнитивно, и в мнемонично отношение – структура, в рамките на която бялото магаренце на Месията има особена значимост. Цялостта, която образуват лексикалните, текстовите и когнитивните структури, позволява за Библията да се мисли не просто като за „библиотеката“, т.е. различни книги, писани от различни хора, в различни времена, а като за удивително научно доказателство за цялостта на Библията. Това е казус, който опира до спора за оригиналността на текста, а също до това, дали Библията е „диктувана“ на пророците и апостолите и е Слово Божие, или е компилация от (неумели) човешки намеси – авторски и редакторски.

**Библио.бг - платформа за електронни книги и
списания**

Чети каквото обичаш!

www.biblio.bg

